

ESTDEV
From the people of Estonia

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Memorandum of Cooperation in the Field of Human Rights Protection

Меморандум про співпрацю в сфері захисту прав людини

between

між

Estonian Centre for International Development
and

Естонський центр міжнародного розвитку
та

The Secretariat of the Ukrainian Parliament
Commissioner for Human Rights

Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини

Kyiv, Ukraine

18.09.2024

м. Київ, Україна

18.09.2024

Estonian Centre for International Development (hereinafter referred to as ESTDEV); according to the program Enhancing Capacity of the Human Rights Protection Center in Zhytomyr Region, financing the program, on the one side

Естонський центр міжнародного розвитку (далі – ESTDEV), відповідно до проекту Посилення спроможності Центру захисту прав людини в Житомирській області (далі – Центр); що фінансує програму, з однієї сторони

and

та

the Secretariat of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights (hereinafter referred to as the Secretariat), represented by the Head of the Secretariat of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights, Ivan Verveiko, acting on the basis of the Regulations on the Secretariat of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights, approved by the Order of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights of October 14, 2022 No. 79.15//22, Order of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights "of March 15, 2024 No. 235/K on the other side,

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (далі – «Секретаріат»), в особі Керівника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Вервейка Івана Дмитровича, який діє на підставі Положення про Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, затвердженого наказом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 14 жовтня 2022 року № 79.15//22, наказу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 15 березня 2024 №235/к, з іншої сторони,

referred to individually as a "Party" and jointly as the "Parties"

які окремо іменуються «Сторона», а разом – «Сторони»,

have concluded the present Memorandum of Cooperation in the Field of Human Rights Protection (hereinafter referred to as the "MoC") on the following:

уклали цей Меморандум про співпрацю в сфері захисту прав людини (далі – «Меморандум») про таке:

Article 1. Subject

Стаття 1. Предмет

The subject of the present Memorandum is the outline of cooperation between the Parties in order to support and develop the human rights sector, namely the consolidation of efforts aimed at strengthening the institutional capacity of the Ombudsman's institution by organising the conditions for the Center's functioning. This support is provided in response to the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. The support will enable effective communication with the territorial units, improve their ability to transmit and process data, as well as ensure effective interaction with regional and local military administrations, the central office and the Secretariat's management, and respond promptly to current challenges in the context of martial law in Ukraine.

Article 2. Programme Goal

The Project aims to secure the conditions for the Center's functioning and provide a training programme for staff from both Zhytomyr region and other regions. The training programme shall include study visits to Estonia and various trainings aimed at increasing the capacity of the Center and sharing Estonian experience and best practices in the sphere of human rights. Provision of working conditions for employees and the training programme will contribute to the development and strengthening of the institutional capacity of the Ombudsman's Office in the regional dimension, namely in Zhytomyr region.

Article 3. Programme Objectives

3.1 Strengthening the institutional capacity of the Ombudsman's Office in Zhytomyr region by ensuring the operation of the Center.

3.2 Provision of office space for the Center.

3.3 Development and implementation of a training program for employees, including study visits and workshops.

3.4 Sharing by governmental and non-governmental organizations of Estonia the expertise and best practices in the sphere of human rights with the Secretariat's staff.

Article 4. Programme Expected Results

4.1 The training program concept has been finalized, areas, and topics of particular interest to the employees of the Secretariat have been selected.

Предметом цього Меморандуму є окреслення співпраці між Сторонами з метою надання підтримки та розвитку сфери прав людини, а саме консолідації зусиль у підсиленні інституційної спроможності інституції Омбудсмана шляхом організації умов функціонування Центру. Ця підтримка надається у відповідь на збройну агресію Російської Федерації проти України. Підтримка допоможе налагодити ефективну комунікацію з територіальними підрозділами, покращити їхню здатність передавати та обробляти дані, а також забезпечити ефективну взаємодію з обласними та місцевими військовими адміністраціями, центральним апаратом та керівництвом Секретаріату, оперативно реагувати на сьогоденні виклики в умовах воєнного стану в Україні.

Стаття 2. Мета Програми

Проект має на меті організацію умов для функціонування Центру та забезпечення навчальної програми для співробітників як з Житомирської області, так і з інших регіонів. Навчальна програма складається з навчальних поїздок до Естонії та різноманітних тренінгів, які допоможуть підвищити потенціал Центру та поділитися естонським досвідом і кращими практиками у сфері прав людини. Забезпечення умов роботи працівників та навчальна програма сприятимуть розвитку та зміцненню інституційної спроможності Офісу Омбудсмана України в регіональному вимірі, а саме в Житомирській області.

Стаття 3. Цілі Програми

3.1 Підсилення інституційної спроможності Офісу Омбудсмана на території Житомирської області шляхом забезпечення роботи Центру.

3.2 Забезпечення офісного приміщення для Центру.

3.3 Розробка та впровадження навчальної програми для співробітників, включаючи навчальні візити та семінари.

3.4 Передача досвіду і кращих практик у сфері прав людини державними та недержавними організаціями Естонії співробітникам Секретаріату.

Стаття 4. Очікувані результати від реалізації Програми

4.1 Доопрацьовано концепцію навчальної програми, обрано напрямки та теми, які становлять найбільший інтерес для співробітників Секретаріату.

4.2 At least 15 employees of the Secretariat have participated in a thematic study visit on child protection.

4.3 At least 15 employees of the Secretariat have participated in a thematic study visit on domestic violence.

4.4 At least 15 employees of the Secretariat have participated in a thematic study visit on detention/prison issues.

4.5 At least 15 employees of the Secretariat have completed further training.

4.6 The work of the Center has been improved.

Article 5. ESTDEV's Obligations

The ESTDEV undertakes to assist the Secretariat in the following:

5.1 Designate a contact person responsible for communication and coordination with the Secretariat.

5.2 Provide the planning of the work of the Human Rights Protection Center.

5.3 Ensure the timely organization of the Center's functioning.

5.4 Provide trainings for the staff of the Center .

Article 6. Obligations of the Secretariat

To perform the tasks defined by the present MoC the Secretariat agrees to ensure the following:

6.1 Coordinate with the ESTDEV to finalize the procurement and associated delivery of equipment. Provide all necessary information (available to the Recipient) to the Implementer for proper planning, purchase, and delivery of the goods.

6.2. Advise on the process of improving the conditions of the Center's functioning

6.3 Ensure the organization of the Center's functioning with the assistance of ESTDEV no later than 31 December, 2024.

6.4 Ensure a minimum 5-year lease agreement for the premises of the Human Rights Protection Center.

6.5 Secure the use of the office as a Human Rights Center for at least 3 years, with any changes to be reported to ESTDEV.

6.6 Organize and enable the necessary employees of the Human Rights Protection Center, both from the Zhytomyr region and other regions, to participate in the training program prepared by ESTDEV, including study trips to Estonia.

4.2 Щонайменше 15 співробітників Секретаріату взяли участь у тематичному навчальному візиті з питань захисту дітей.

4.3 Щонайменше 15 співробітників Секретаріату взяли участь у тематичному навчальному візиті з питань домашнього насильства.

4.4 Щонайменше 15 співробітників Секретаріату взяли участь у тематичному навчальному візиті з питань утримання під вартою/в'язницях.

4.5 Щонайменше 15 співробітників Секретаріату пройшли підвищення кваліфікації.

4.6 Покращено роботу Центру.

Стаття 5. Зобов'язання ESTDEV

ESTDEV зобов'язується:

5.1 Призначити контактну особу, відповідальну за зв'язок та координацію з Секретаріатом.

5.2 Здійснити планування роботи Центру.

5.3 Забезпечити своєчасну організацію умов функціонування Центру.

5.4 Здійснити навчання співробітників Центру.

Стаття 6. Зобов'язання Секретаріату:

Для виконання визначених у цьому Меморандумі завдань Секретаріат погоджується забезпечити наступне:

6.1 Координувати з ESTDEV процес забезпечення функціонування Центру. Надати всю необхідну інформацію (доступну Секретаріату) ESTDEV для належного планування діяльності.

6.2 Консультувати щодо процесу покращення умов функціонування Центру

6.3 Забезпечити організацію функціонування Центру за сприяння ESTDEV не пізніше 31.12.2024.

6.4 Наявність щонайменше 5-річного договору оренди приміщення Центру.

6.5 Приміщення Центру повинно використовуватися як правозахисний центр щонайменше 3 роки, про будь-які зміни необхідно повідомляти ESTDEV.

6.6 Організувати та надати можливість відповідним співробітникам Центру, як з Житомирської області, так і з інших регіонів, приймати участь в навчальній програмі, підготовленій ESTDEV, включаючи навчальні поїздки до Естонії.

6.7 If deemed safe, provide coverage of technical assistance activities on Recipient's website and/or local media.

6.8 Ensure careful storage and operation of property located in the Center.

6.9 Provide reporting, including a photo report, after the start of the Center's operation.

Article 7. Final Provisions

7.1 The present MoC does not impose any obligation on either Party or any employee of either Party to provide any funds. Unless otherwise mutually and expressly provided for and agreed upon in writing, all costs and expenses incurred by either Party shall be borne by the Party incurring them, and neither Party shall be obligated to reimburse the other Party for them.

7.2 Day-to-day communication of the ESTDEV with the Secretariat (letters, requests, documents or any other communication) regarding the implementation of this Memorandum shall take place in writing, in English and/or Ukrainian and shall be deemed provided or sent when they are transmitted to the Parties at the addresses as follows:

The Secretariat of the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights
21/8 Instytutska St, Kyiv, 01008
hotline@ombudsman.gov.ua

Estonian Centre for International Development
Tatari 1, Tallinn 10116
info@estdev.ee

7.3 Each Party agrees to maintain in confidence any and all proprietary information received from the other Party, including, but not limited to, data, reports, technical plans, business plans and any financial or fiscal information.

7.4 The present MoC may be amended or modified in writing by mutual consent of both Parties as may be necessary from time to time.

7.5 Any doubts, ambiguities or disputes, if any, concerning the interpretation of the provisions of the present MoC or any of its supplements, shall be resolved through mutual consultations between the Parties.

7.6 Any of the Parties, in writing, may terminate the present MoC in whole, or in part, at any time one month's notice in writing, before the date of expiration.

6.7 Якщо це вважається безпечним, забезпечити висвітлення спільних заходів на веб-порталі Секретаріату та/або в місцевих медіа.

6.8 Забезпечити дбайливе зберігання та експлуатацію майна, яке знаходиться в Центрі.

6.9 Забезпечити звітування, в тому числі фотозвіт, після початку функціонування Центру.

Стаття 7. Заключні положення

7.1 Цей Меморандум не зобов'язує жодну зі Сторін або працівників жодної зі Сторін надавати будь-які кошти. Якщо інше не буде взаємно та чітко передбачено та погоджено в письмовій формі, всі витрати та видатки, понесені будь-якою Стороною, покриваються Стороною, яка їх понесла, і жодна зі Сторін не зобов'язана відшкодовувати їх іншій Стороні.

7.2 Щоденна комунікація ESTDEV з Секретаріатом (листи, запити, документи або будь-яка інша комунікація) щодо виконання цього Меморандуму має відбуватися у письмовій формі, англійською та/або українською мовами і вважатиметься наданою або надісланою, коли вони будуть надіслані Сторонам за зазначеними адресами:

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
вул. Інститутська, буд. 21/8, м.Київ, 01008
hotline@ombudsman.gov.ua

Естонський центр міжнародного розвитку
вул. Татарі, буд. 1, м. Таллінн, 10116
info@estdev.ee

7.3 Кожна Сторона погоджується зберігати конфіденційність будь-якої інформації, отриманої від іншої Сторони, включаючи, але не обмежуючись, дані, звіти, технічні плани, бізнес-плани та будь-яку фінансову або податкову інформацію.

7.4 До цього Меморандуму можуть бути внесені поправки або зміни в письмовій формі за взаємною згодою обох Сторін, якщо це може бути необхідним час від часу.

7.5 Будь-які сумніви, неясності або суперечки, якщо такі є, щодо тлумачення положень цього Меморандуму або будь-якого додатку до нього, вирішуватимуться шляхом взаємних консультацій між Сторонами.

7.6 Будь-яка зі Сторін може в письмовій формі припинити дію Меморандуму повністю або частково в будь-який час, письмово повідомивши про це за один місяць до дати закінчення терміну його дії.

7.7 If at any time during the course of the present MoC it becomes impossible for the Parties to perform any of their obligations for reasons of *force majeure*, the Party concerned shall promptly notify the other in writing of the existence of the circumstances. The Party giving notice is thereby relieved from such obligations as long as *force majeure* persists.

7.8 The Parties to the present MoC shall maintain their own separate and unique missions and mandates, as well as their respective accountabilities. This MoC shall not supersede or interfere in any way with other agreements or contracts entered into between the parties, either prior to or subsequent to the signing of the MoC, unless otherwise stated therein.

Neither of the Parties shall have the authority or power to bind the other or to contract in the name of or create a liability against the other Party in any way.

The present MoC and all notices and amendments thereto shall be executed in the English and Ukrainian languages. The English language version shall be considered authoritative in any dispute between the Parties.

Article 8. Term of MoC

8.1 The present MoC shall be effective from 18.09.2024 date until 18.09.2027.

8.2 The present Memorandum is done in the city of Kyiv, 18.09.2024, in English and Ukrainian, in three authentic copies, each of which shall be considered equally authoritative.

On behalf of ESTDEV

Від імені
Естонського центру міжнародного розвитку

Посада / Position: Операційний директор / Head of Operations

Andrea KIVI
Андреа КИВИ

7.7 Якщо в будь-який час протягом дії цього Меморандуму Сторони не можуть виконати будь-яке із своїх зобов'язань через форс-мажорні обставини, така Сторона повинна негайно повідомити іншу Сторону в письмовій формі про існування таких форс-мажорних обставин. Сторона, яка повідомила про це, звільняється від таких зобов'язань на час дії форс-мажорних обставин.

7.8 Сторони, що підписали цей Меморандум, зберігають свої власні окремі та унікальні місії та повноваження, а також власну підзвітність. Цей Меморандум не замінює і не втручається в інші угоди або контракти, укладені між Сторонами до або після підписання цього Меморандуму, якщо в ньому не зазначено інше.

Жодна зі Сторін не має права або повноважень зобов'язувати іншу Сторону, укладати договори від імені іншої Сторони або створювати зобов'язання щодо іншої Сторони в будь-який спосіб.

Цей Меморандум та всі повідомлення і поправки до нього укладаються англійською та українською мовами. У будь-яких суперечках між Сторонами перевага надається тексту англійською мовою.

Стаття 8. Термін дії Меморандуму

8.1 Цей Меморандум є чинним з 18.09.2024 року до 18.09.2027 року.

8.2 Цей Меморандум укладено у місті Києві 18.09.2024 року, англійською та українською мовами у двох автентичних примірниках, кожен з яких має однакову юридичну силу.

On behalf of
The Secretariat of the Ukrainian Parliament
Commissioner for Human Rights

Від імені
Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Посада / Position: Керівник Секретаріату / Head of the Secretariat

Іван ВЕРВЕЙКО
Ivan VERVEIKO

